

Настаўніцкая газета, 7 мая 2016 г.С.22.

ТАЛЕНТ ВАЕНАЧАЛЬНИКА, ВЫКЛАДЧЫКА І КІРАЎНІКА АКАДЭМІІ

(4 снежня 2015 г. -100-годдзе Героя Савецкага Саюза, маршала бранятанкавых войск, начальніка Ваеннай акадэміі бранятанкавых войск, прафесара А.А.Лосіка)

Ужо амаль чвэрць стагоддзя няма на свеце краіны і той арміі, дзе ва ўсім аб'ёме ярка раскрыліся таленты Алега Аляксандравіча Лосіка. Аўтар гэтых радкоў мае на ўвазе Савецкі Саюз і Савецкую Армію, якая доўгі час называлася Чырвонай. Але многія прадстаўнікі старэйшага пакалення, у тым ліку і настаўнікі гісторыі нашай рэспублікі добра ведаюць імя гэтага чалавека – камандзіра 4-й танкавай брыгады 3-а Беларускага фронту, якая 3 ліпеня 1944 першай ўвайшла у горад Мінск і разам з іншымі воінскім часцямі вызваляла сталіцу Беларусі ад нямецкіх войск.

...Жыццёвы шлях будучага маршала бранятанкавых войск Алега Лосіка пачаўся 100 гадаў таму назад – 4 снежня 2015 года ў горадзе Ярцава Смаленскай вобласці. Яго бацька – Аляксандр Мацыеевіч і маці - Алёна Іванаўна былі сельскім настаўнікамі.

У 1935 годзе па камсамольскаму набору Алег Лосік стаў курсантам Саратаўскага танкавага вучылішча, у якім пазнаў тайны боявой магутнасці падвіжных браніраваных крэпасцяў, называемых танкамі. Ім ён прысвяціў усё сваё далейшае жыццё.

У першыя дні Вялікай Айчыннай вайны капітан Лосік удзельнічаў у жорсткай бітве з нямецкімі войскамі ў раёне Броды,Дубна, Роўна. Тут часці Чырвонай Арміі нанеслі па наступаўшаму ворагу адзін з першых контрудараў, затрымаўшы яго прасоўванне ў гэтым раёне на некалькі сутак. Лосік тады быў памочнікам начальніка аператыўнага аддзялення штаба 43-й танкавай дывізіі, а ў баі арганізаваў атаку батальёна ва фланг праціўніка і вымусіў яго спыніцца. Ужо ў жніўні 1941 года на грудзі капітана Алега Лосіка з'явіўся ордэн Чырвонага Сцягу.

У наступныя дні вайны Алег Аляксандравіч паспяхова ваяваў пад Харкавам, Варонежам, Сталінградам, горадам Ельняй Смаленскай вобласці. За храбрасць, мужнасць і камандзірскія майстэрства, праяўленыя пры вызваленні Ельні камандзір 119-га асобнага танкавага палка Лосік быў уластоены ордэна Суворава 3-й ступені.

...У разгар аперацыі “Баграціён” 4-я гвардзейская танкавая брыгада 2-га гвардзейскага Тацынскага танкавага корпуса 3-га Беларускага фронту пад камандаваннем палкоўніка Алега Лосіка, дзейнічаючы ў першым эшалоне корпуса, выйшла на шашу Віцебск-Орша і накіравалася на захад. Першы бой брыгада дала варожым рэзервам, якія нямецкія войскі кінулі на вырчку арўанскаму гарнізону. Калона гітлераўцаў, якая складалася з танкаў, мотапяхоты, артылерыі і расцянуўшаяся болей чым на 3 кіламетра, нават не паспела разварнуцца ў баявы парадак, настолькі імклівай была атака танкістаў Лосіка, разграміўшы калону, знішчыўшы яшчэ некалькі апарных пунктаў ворага, танкі выйшлі да Беразіны.

Нямецкае камандаванне загадзя рыхтавалася да абароны. Аднак вораг не ўдалося аказаць супраціўленне. І ён прспрабаваў арганізаваць абарону на ўсход ад Мінска. На рубяжы Даўгінава-Лагойс к-Смалявічы-Чэрвень. Сюды вораг падцягнуў сілы з другіх участкаў фронту, сабраўшы ахоўныя і спецыяльныя часці групы армій “Цэнтр”. Усё было падпарадкавана таму, каб прыкрыць Мінск, утрымаць яго.

Абыходзячы апорныя пункты праціўніка лясамі і балотамі з дапамогай праваднікоў-партызан, войск 3-га і 1-га Беларускага франтоў ўсё бліжэй падступалі да мінска. Ў усходу і паўночнага ўсходу да горада рваліся танкісты 2-га танкавага корпуса, маючы ў першым эшалоне брыгаду Лосіка, часці 5-й гвардзейскай танкавай, 11-й гвардзейскай і 31-й арміі, а з поўначы - 1-ы гвардзейскі танкавы корпус і часці 3-й арміі 1-га Беларускага фронту..

Ва ўспамінах непасрэднага начальніка А.А.Лосіка - былога камандзіра 2-га гвардзейскага танкавага корпуса генерал-палкоўніка А.С.Бурдзейнага "Тацинцы в боях за "Белоруссию" ёсць такія радкі:

"Вечером 2 июля (1944 года - Э.І.) жаркий бой разгорелся на рубеже Королёв Стан, городище, Старина, Волма. Противник встретил нас сильным огнём и поджёг несколько танков 4-й гвардейской танковой бригады. Командир бригады полковник Лосик. Молодой и энергичный офицер, принял смелое решение: несмотря на огромную усталость танкистов и уже наступившую темноту. Атаковать и разбить противника на этом рубеже и не дать ему возможности закрепиться восточнее Минска.

В 23 часа 4-я гвардейская танковая бригада атаковала гитлеровцев в городище и почти полностью их уничтожила. Теперь уже пылали немецкие танки. Бронемашин, далеко освещая всю местность.

...4-й гвардейской танковой бригаде была поставлена задача разведкой установить, сумел ли противник занять оборону по восточной окраине Минска и какими силами. Эту задачу выполнил 1-й танковый батальон, которым командовал капитан Ключко. Приступив к выполнению приказа, уже в час ночи 3-го июля командир батальона доложил, что его подразделения прорвались на восточную окраину и ведут бой с застигнутым врасплох врагом. В этом бою отличился первым ворвавшийся в Минск командир взвода Дмитрий Фроликов. Ныне его танк возвышается на пьедестале в центре Минска...

Командиры бригад – полковники Булыгин, Лосик, Нестеров, Антипин – блестяще использовали благоприятно сложившуюся обстановку. В 2 часа ночи все бригады и части корпуса перешли в наступление, а в 5 часов утра 4-я гвардейская танковая бригада первой прорвалась в Минск по центральной магистрали...".

Танкі 4-й гвардзейскай танкавай брыгады прарваліся да Дома друку, затым на Камароўку, дайшлі да Далгабродскай вуліцы і далей да ракі Свіслач. Фарсіраваўшы яе, яны па вуліцам Гандлёвай, Астроўскага, Апанскага выехалі на чыгуначны пераезд.

На подступах да Мінска і ў баі ў горадзе воіны толькі 15-й танкавай брыгады знішчылі 15 танкаў. 4 штурмавых гарматы, 52 палявыя гарматы і мінамёты, 15 радыёстанцый і каля 3000 салдат і афіцэраў ворага. У якасці трафеяў былі захоплены 22 гарматы. 200 аўтамашын, 38 складоў, узятая ў палон 1800 гітлераўцаў.

На наступны дзень пасля вызвалення Мінска – 4 ліпеня 1944 года (рэдка аператыўнасць у гады вайны! – Э.І.) палкоўніку Алегу Аляксандравічу Лосіку было прысвоена званне Героя Савецкага Саюза.

Аўтару гэтых радкоў пашчасціла знайсці пажоўклы ад часу эземпляр шматтыражнай газеты "Сталінская гвардыя", якая выйшла 5 ліпеня 1944 года – праз два дні пасля вызвалення сталіцы Беларусі. На першай старонцы, побач з падзячным загадам Вярхоўнага

Галоўнакамандуючага І.В.Сталіна войскам 3-га і 1-га Беларускіх франтоў, вызваліўшым горад Мінск, змешчана гутарка з палкоўнікам Лосікам пад назвай “Как был взят Минск”. У ёй былі такія словы:

“Бой непосредственно за город начался в третьем часу ночи. Ворвавшись с северо-востока в Минск, гвардейцы, ведя огонь сходу, уничтожали пехоту и артиллерию протівника. Вместе с автоматчиками танкисты очищали от врага дом за домом, квартал за кварталом. В пять часов утра 3 июля над Минском взвилось Красное знамя победы. Вместе с войсками в город вступили и белорусские партизаны.”.

Вызваленне сталіцы БССР залатой старонкай увайшло ў баявы летапіс брыгады. Яна атрымала найменаванне “Мінскай”, была ўзнагароджана ордэнам Чырвонага Сцягу, а яе камандзір А.А.Лосік, як мы ўжо адзначалі, стаў кавалерам Залатой Зоркі.

У пасляваення гады Алег Лосік паспяхова камандаваў механізаванай дывізіяй, стралковым корпусам, стаў камандуючым 6-й арміяй і, нарэшце, камандуючым войскамі Далёкаўсходняй ваеннай акругі. На усіх гэтых высокіх пасадах Алег Аляксандравіч праявіў талент выдатнага ваеначальніка, глыбокага ваеннага аналітыка, тэарэтыка і практыка аператыўнага майстэрства камандавання буйнымі воінскімі злучэннямі ад дывізіі да ваеннай акругі.

Ён быў адным з самых высокаадукаваных ваеначальнікаў Савецкай Арміі. Акрамя Саратаўскага бронетанкавага вучылішча, восенню 1940 года Лосік паступіў на завочнае аддзяленне Ваеннай акадэміі бранятанкавых войск. Сумяшчаючы службу з вучобай, да лета 1941 года ён скончыў першы курс. Праз чатыры гады - у сакавіку-маі 1945 года Алег Аляксандравіч вучыўся ў Ваеннай акадэміі бранятанкавых і механізаваных войск Чырвонай Арміі імя І.В.Сталіна, а ў снежні 1945 года скончыў курс Вышэйшай ваеннай акадэміі імя К.Я.Варашылава. З верасня 1948 па 1951-ы год Алег Аляксандравіч паўторна праходзіў навучанне ў Вышэйшай ваеннай акадэміі імя К.Я.Варашылава, якую скончыў з адзнакай.

Мала каму вядома, што А.А.Лосік быў здольным і таленавітым выкладчыкам. З лістапада 1956 года па май 1958 года генерал-маёр танкавых войск Алег Лосік працаваў старшым выкладчыкам кафедры аператыўнага майстэрства Вышэйшай ваеннай акадэміі імя К.Я.Варашылава (Ваеннай акадэміі Генеральнага штаба). – адной з вядучых кафедра акадэміі.

Якім чынам Алег Аляксандравіч стаў старшым выкладчыкам самай прэстыжнай акадэміі?

Справа ў тым, што міністр абароны Маршал Савецкага Саюза Г.К.Жукаў прыняў рашэнне абнавіць выкладчыцкі склад самай вядомай ваеннай навучальнай установы. Галоўнае ўпраўленне кадрў падабрала шэраг кандыдатур, у ліку якіх аказаўся камандзір 24-га гвардзейскага стралковага корпуса Адэскай ваеннай акругі генерал-маёр танкавых войск А.А.Лосік.

Новае прызначэнне зусім не ўзрадавала Алега Аляксандравіча. Ён даволі паспяхова камандаваў корпусам і разлічваў надалей працягваць службу ў вайсках. Адаючы перавагу рашучым дзеянням, камкар папрасіўся на прыём да міністра абароны. Праз тыдзень прыйшоў выклік, але прыняў А.А.Лосіка не Маршал Савецкага Саюза Г.К.Жукаў, а яго намеснік – Маршал Савецкага Саюза А.М.Васілеўскі. Аляксандр Міхайлавіч у якасці прадстаўніка Стаўкі Вярхоўнага Галоўнакамандавання ўдзельнічаў у планаванні і правядзенні аперацыі “Баграціён” і пагэтам у ён успомніў танкіста, чья брыгада першай уварвалася ў Мінск. Гутарка працягвалася каля гадзіны. Звяртаючыся да Алега Аляксандравіча, А.М.Васілеўскі раскажаў яму, што перад вайной ён таксама

быў выкладчыкам Ваеннай акадэміі Генеральнага штаба. Ён між іншым заўважыў, што выкладчыцкая работа дае магчымасць афіцэру, прыйшоўшаму з войск, лепш асэнсаваць сваю дзейнасць, падрыхтавацца да далейшай службы, калі жаданне камандаваць, не прападзе.

У канцы гутаркі маршал дадаў:

“К тому же каждый сомандир уже преподаватель. Так что наклонности к преподавательской деятельности у вас есть. Только вы о них не догадываетесь”.

Апошнюю фразу Васілеўскі вымавіў з усмешкай. Гутарка прайшла ў добразычлівай абстаноўцы.

Калектыў кафедры добразычліва сустрэў навічка. Тут сабраліся сапраўдныя ваенныя прафесіяналы. Дастаткова сказаць, што ў свой час выкладчыкамі кафедры былі такія вядомыя ваенныя дзеячы, як Г.С.Ісерсон (буйны ваенны тэарэтык), Д.М.Карбышаў (яго імя стала сімвалам мужнасці і адданнасці воінскаму абавязку), Г.К.Маландзін (ваеначальнік перыяду Вялікай Айчыннай вайны, будучы начальнік акадэміі Генеральнага штаба.

Методыка навучання слухачоў акадэміі была наступнай. Навучальныя заданні распрацоўвалі па чарзе групай у складзе двух-трох выкладчыкаў кафедры аператыўнага майстэрства і выкладчыкаў іншых кафедраў. Задума аператыўнай задачы папярэдне расглядаў начальнік акадэміі І.Х.Баграмян або яго намеснік. Пад іх кіраўніцтвам кожная новая аператыўная задача абмяркоўвалася на метадычных нарадах калектыва, сумеснымі намаганнямі выпрацоўваліся методыкі яе рашэння. Выкладчыкі нярэдка адпрацоўвалі тыя ці іншыя пытанні, знаходзячыся ў ролі навучаемых. Толькі пасля таго, як усе нюансы былі высветлены, задача давалася для рашэння групе слухачоў. Калі спачатку Алег Аляксандравіч нічым не выдзяляўся сярод іншых выкладчыкаў, то праз некаторы час ён стаў адным з самых актыўных выкладчыкаў кафедры аператыўнага майстэрства. Менавіта А.А.Лосік распрацаваў адну з цікавых і складаных задач.

У 1957--1959 гадах на кафедры аператыўнага майстэрства падрыхтавалі фундаментальную працу “Курс аператыўнага майстэрства” у чатырох тамах. Нягледзячы на тое, што Алег Аляксандравіч не меў навукковай ступені, ён разам з усім прафесарска-выкладчыкім калектывам гэтай кафедры прыняў удзел у яе распрацоўцы.

З тых палутара гадоў, якія Лосіку прыйшлося правесці ў якасці выкладчыка, ён часцей другіх нагадваў такі цікавы эпізод. Праводзілася аператыўна-стратэгічнае вучэнне з прыцягненнем войск Маскоўскай і Беларускай ваеннай акруг. Імі камандавалі адпаведна Маршалы Савецкага Саюза К.С.Маскаленка і С.К.Цімашэнка. Асабліваць вучэння састаяла ў тым, што яно ўпершыню праводзілася па рашэнням, прынятым слухачамі Акадэміі Генеральнага штаба, а не па загадзя распрацаванаму штабам кіраўніцтва плыну. Гэтыя абставіны патрабавалі самага стараннага аналізу прынятых рашэнняў і вызначэння далейшага ходу вучэння.

Старшым пасрэднікам пры камандуючым вайскамі Маскоўскай ваеннай акругі прызначылі начальніка акадэміі Маршала савецкага Саюза І.Х.Баграмяна. Выкладчыкі ж склалі пасрэдніцкі апарат. Старшым адной з груп пасрэднікаў з’яўляўся А.А.Лосік. Аднойчы на святанні раздаўся тэлефонны званок і ён падняў трубку. Званіў Міністр абароны СССР Маршал Савецкага Саюза Г.К.Жукаў. Ён папярэдзіў, што праз поўгадзіны заедзе на пункт кіраўніцтва.

Усе дакументы па вучэнню былі адпрацаваны загадзя, абстаноўка на карты нанесена, усе неабходныя разлікі зроблены. Алег Аляксандравіч разбудзіў маршала І.Х.Баграмяна і таму не склала вялікай працы падрыхтавацца да даклада. Прапанаваны варыянт задумы далейшага ходу вучэння быў зацверджаны міністрам абароны СССР, работа калектыва пасрэднакаў ацэнена станоўча. А.А.Лосік і яго сябры удастоіліся падзякі старшага начальніка.

У перыяд службы ў акадэміі Алегу Аляксандравічу давялося быць кіраўніком групы слухачоў ў колькасці 12 чалавек. У іх ліку аказаліся будучы камандуючы ўнутранымі войскамі міністэрства ўнутраных спраў СССР генерал арміі І.К.Якаўлеў. Пазней ён неаднаразова пры сустрэчы дзякаваў А.А.Лоскі за вучобу.

Восенню 1958 года Алега Лосіка выклікалі ў Галоўнае ўпраўленне кадраў, каб прапанаваць новае прызначэнне. Хутка ён стаў камандуючым 6-й агульнавайскавой арміяй Паўночнай ваеннай акадэміі.

...У маі 1969 года Алег Аляксандравіч з пасады камандуючага войскамі Далёкаўсходняй ваеннай акругі быў прызначаны начальнікам Ваеннай акадэміі бронятанкавых войск імя Маршала Савецкага Саюза Р.Я.Маліноўскага. Гэта акадэмія мела слаўную гісторыю. Каля 300 яе выпускнікоў сталі Героямі Савецкага Саюза, а 10 - былі ўдасцены гэтага высокага звання двойчы. Выпускнік акадэміі 1936 года генерал арміі І.Д.Чарняхоўскі бліскуча камандаваў войскамі 3-га Беларускага фронту.

Агульная колькасць асабовага складу акадэміі (пастаяннага складу і слухачоў) у перыяд камандавання ёю А.А.Лосіка складала звыш 5 тысяч чалавек, а штогадовы выпуск высокакваліфікаваных кадраў афіцэраў-танкістаў (каманднага факультэта і ваенных інжынераў) – да 700 чалавек.

Падрыхтаваць з кожнага слухача сапраўднага ваеннага-прафесіянала, здольнага адразу ж пасля выпуска паспяхова камандаваць падраздзяленнем або часцю - вось галоўная задача, якую вырашаў калектыў акадэміі на чале са сваім начальнікам.

На думку Алега Аляксандравіча, практычныя дысцыпліны у праграме навучальнага працэса некалькі “уступалі” тэарэтычным. Пры гэтым было відавочна: для ваеннага спецыяліста важна перш за ўсё падрыхтоўка па спецыяльнасці. Вучоны савет акадэміі прыйшоў да высновы, што на вывучэнне тэарэтычных пытанняў трэба адводзіць 40 працэнтаў вучэбнага часу, а астатні час – на практычную падрыхтоўку.

За год да таго, як Лосік стаў начальнікам акадэміі, Інспекцыя Міністэрства абароны правяла ўзровень асобістай баявой падрыхтоўкі слухачоў. Агульная ацэнка аказалася незадавальняючай. Калі ж камісія прыехала зноў, то вынікі ўнесеныя па ўказанню Алега Аляксандравіча карэктыву ў навучальны працэс аказаліся ў наяўнасці – акадэмія атрымала цвёрдую добрую адзнаку.

У далейшым камандаванні акадэміі ўвяло правіла: за час навучання кожны слухач павінен павысіць сваю кваліфікацыю на адну ступень.

Сам А.А.Лосік, па напрацаванай яшчэ ў першыя гады службы ў вайсках звычцы, рэгулярна “атточваў” навыві валодання баявой тэхнікай. Апошнія тыпы танкаў, якія ён асвойваў – Т-72 і Т-80

Нягледзячы на вялікую занятасць, Алег Аляксандравіч удзяляў шмат часу павышэнню свайго выкладчыцкага ўзроўню і заняццю ваеннай навукай. У дакументальнай аповесці выпускніка Ваеннай акадэміі бронятанкавых войскаў Р.Я.Маліноўскага Віталія Жыліна “Звёзды маршала Лосіка” (М., 2002) ёсць такія радкі:

“Генерал-полковник О.А.Лосик принял Военную академию бронетанковых войск в тот период, когда Советский Союз ценой огромных усилий достиг паритета в соотношении сил с США... В таких условиях командный состав “танковой” академии искал (и находил!) соответствующие запросам времени формы и методы подготовки слушателей.

Нам, слушателям академии того периода, хорошо помнится, как по сравнению со старшими курсами поменялась наша программа обучения. Дух новаторства, творческий поиск самых качественных форм и методов обучения, стремление быть на “острие” военно-научной мысли – вот атмосфера, в которой мы жили. Приведу несколько примеров в подтверждение своих слов...

Не могу не вспомнить о разработке теории применения оперативных маневренных групп в современных операциях! Мы знали об использовании подвижных танковых и конно-механизированных групп в годы Великой Отечественной войны. Были слышаны и о героических действиях танковой бригады под командованием нашего замечательного командира – начальника академии, участвовавшей вместе с другими бригадами Тацинского корпуса в освобождении Белоруссии. Поэтому с особенным интересом ждали начала семинарского занятия по данной тематике.

Накануне мы изучили необходимую литературу. В том числе прочли и одну из работ самого О.Лосика кстати говоря, за годы руководства военной академией бронетанковых войск Олег александрович внёс заметный вклад в развитие оперативного искусства и тактики применения бронетанковых войск, написав девяносто четыре труда по этой тематике. Не зря он удостоился учёного звания профессор по кафедре оперативного искусства! Однако вернусь к своему рассказу. Итак, перед нами лежали учебники и конспекты лекций. Олег Александрович вошёл в класс точно в срок. Он кратко обосновал актуальность изучаемой темы, привёл несколько убедительных примеров из истории Великой Отечественной войны, когда в результате решительных действий подвижных танковых групп решались судьбы целых войсковых операций. Потом начальник академии очень органично перешёл к современным взглядам на проблему. Два учебных часа пролетели быстро. Даже после того как прозвенел звонок. Уже во время перерыва. Мы продолжали задавать Олегу Александровичу вопросы. К сожалению. Дефицит времени не позволил начальку академии остаться у нас подольше, да и надо было готовиться к следующему занятию. Но мы тогда поняли, почему наши товарищи, у которых ранее прошли подобные занятия, говорили, что послушать убелённого сединой ветерана-танкиста считается большой удачей”.

Менавіта пры О.А.Лосіку, імкнучыся развіваць творчае мысленне слухачоў педагогіны калектыў акадэміі шырока выкарыстоўваў праблемны метад навучання. Для больш хуткага і глыбокага вывучэння асноўных пытанняў тых ці іншых дысцыплін, асабліва лекцыйнага курса, выкладчыкі распрацоўвалі і ўручалі слухачам перад лекцыямі так званыя апорныя канспекты, у якіх коратка, сістэмна і са схемамі тлумачыліся асноўныя палажэнні матэрыяла. Гэта аказалася сур’ёзнай дапамогай для слухачоў.

З 1981 года ў акадэміі увялі спецыяльны курс прафесійнай падрыхтоўкі слухачоў. У межах гэтага курса прадугледжвалася азнамленне з тымі навінкамі, якія з'явіліся ў пытаннях тактыкі, аператыўнага майстэрства і тэхнічнага забяспячэння за той час, які прайшоў з моманту сканчэння вывучэння слухачамі асноўных курсаў указаных дысцыплін. Выпускнікі старанна вывучалі перадавы вопыт. Накаплены ў вайсках. Такі падыход ва многім садзейнічаў хуткаму засваенню “акадэмікамі” сваіх пасада непасрэдна ў войсках.

А.А.Лосік лічыў, што ў падрыхтоўцы афіцэраў не бывае дробязей. Кіруючыся гэтым правілам, ён прапанаваў увесці для слухачоў акадэміі факультатыўны курс “Прамоўніцкае майстэрства афіцэра”. На думку Алега Аляксандравіча, камандзіру любога ранга проста неабходна пісьменна і зразумела для ўсіх выражаць свае думкі. Выступаючы перед падпарадкаванымі, ён павінен ўяўляць сабой прыклад валодання словам. Начальнік акадэміі выдатна памятаў, якую велізарную сілу мае слова, узнімаўшае салдат у смяротную атаку. Яму і самому прыходзілася неаднаразова ўзнімаць і весці за сабой у бой пехацінцаў. Пагэтану Лосік лічыў, што афіцэр-танкіст абавязан неадменна валодаць красамоўствам і ўмець публічна выступаць.

Выкладчыкі кафедры грамадскіх навук распрацавалі вучэбны дапаможнік па прамоўніцкаму майстэрству, сталі чытаць лекцыі і праводзіць семінарскія заняткі па новаму прадмету. Зразумела, усё гэта аказала станоўчы ўплыў на прафесійнае майстэрства выпускнікоў.

Пры А.А.Лосіке ў акадэміі была створана кафедра кіравання вайскамі, укаранены камп'ютары і іншыя тэхнічныя навінкі для вырашэння навучальна-баявых задач.

Радзіма высока ацаніла дзейнасць Алега Аляксандравіча на пасадзе начальніка ваеннай акадэміі бранятанкавых войск імя Маршала Савецкага Саюза Р.Я.Маліноўскага. У 1972 годзе яму было прысвоена вучонае званне прафесара кафедры аператыўнага майстэрства, а ў 29 красавіка 1975 года - воінскае званне “маршал бранятанкавых войск”

Адзначаючы заслугі начальніка акадэміі А.А.Лосіка, Маршал Савецкага Саюза, Герой Савецкага Саюза В.І.Пятроў у прадмове да кнігі А.А.Лосіка і Л.С.Золатава “Записки начальников академий”(М., 2001) падкрэсліў:

“Во главе танковой академии, как её называют в войсках, О.А.Лосик находился около 18 лет. В эти годы неизмеримо повысились боевые возможности Вооружённых Сил, в том числе и танковых войск. Серьёзные изменения произошли в оснащении армии обычными средствами борьбы. Были приняты на вооружение современные танки, самоходные орудия. Сделали шаг вперёд наше военное искусство и военная наука. Танковые войска во многом преобразились, приобрели новые боевые качества. Они пополнились высокоподготовленными офицерскими кадрами.

Во всём этом был огромный труд и непреклонная воля маршала бронетанковых войск О.А.Лосика. Под его руководством профессорско-преподавательский состав академии целеустремлённо и настойчиво решал задачи по обучению и воспитанию слушателей, развивал военную науку.

Об этом я хорошо знаю не понаслышке, а по практическим делам. Будучи главнокомандующим Сухопутными войсками – заместителем министра обороны СССР, а затем первым заместителем министра обороны СССР, мне пришлось непосредственно руководить военно-учебными заведениями и направлять их деятельность. По долгу службы я

неоднократно посещал Военную академию бронетанковых войск имени Маршала Советского Союза Р.Я.Малиновского и каждый раз видел изменения к лучшему в организации учебного процесса, воспитательной, методической и научно-исследовательской работы. По многим показателям академия занимала передовые позиции среди высших военно-учебных заведений министерства обороны СССР. Её опыт по подготовке офицерских кадров распространялся среди вузов. И в этом, конечно же, была огромная заслуга Олега Александровича».

Са студзеня 1987 года А.А.Лосік быў ваенным інспектароа-дарадцам групы генеральных інспектараў Міністэрства абароны СССР. З 1992 года ён знаходзіўся ў адстаўцы, але да снежня 2010 года з'яўляўся вядучым аналітыкам (генеральным інспектарам) Службы генеральных інспектараў Міністэрства абароны Расійскай Федэрацыі. Акрамя гэтага, Алег Аляксандравіч быў Старшынёй Савета Клуба кавалераў ордэна Жукава пры Маскоўскім Доме ветэранаў вайны і ваеннай службы.

Больш чым пяцьдзсят гадоў, рука аб руку, прайшлі разам па жыцці Алег Аляксандравіч і яго верная спадарожніца жыцця Галіна Давыдаўна. Працуючы ў школах і гарнізонных Дамах афіцэраў, яна карысталася павагай за актыўнасць жыццёвай пазіцыі, гатоўнасць заўсёды прыйсці на дапамогу. У 1993 годзе Галіны Давыдаўны не стала.

У А.А.Лосіка было тры дзяцей. Усе яны сталі кандыдатамі навук: Юрый Алегавіч, палкоўнік у адстаўцы, кандыдат тэхнічных войск, Аляксандр Алегавіч, палкоўнік запаса, кандыдат ваенных навук, І Таццяна Алегаўна, выкладчык МДУ імя М.В.Ламаносава, кандыдат медыцынскіх навук Акрамя таго. У Алега Аляксандравіча было шэсцера ўнукаў і адзін праўнук. Ён быў сватам Маршала Савецкага Саюза ў адстаўцы Д.Ц.Язава. Дакладней, жонкай Аляксандра Алегавіча Лосіка стала Алёна Дзмітрыеўна Язава.

Сярод 60 урадавых узнагарод А.А.Лосіка - два ордэна Леніна, ордэн Кастрычніцкай рэвалюцыі, чатыры ордэна Чырвонага Сцягу, ордэн суворова 3-й ступені, два ордэна Айчыннай вайны 1-й ступені і два ордэна Чырвонай Зоркі.

Алег Аляксандравіч быў ганаровых грамадзяніна чатырох гарадоў: Ельні (1978), Ярцава (1978), Мінска (1987), Славянска (1987).

А.А.Лосік памёр 20 жніўня 2012 года - на 97-м годзе жыцця. Ён пахаваны ў Маскве на Троекураўскіх могілках. У Маскве на Масфільмаўскай вуліцы на доме, дзе жыў маршал Лосік, устаноўлена мемарыяльная дошка.

У Мінску і Ярцаве яго імем названы вуліцы. У горадзе Ярцава Смаленскай вобласці імя А.А.Лосіка носіць сярэдняя школа № 4, устаноўлен яго бюст (скульптар Уладзімір Піліпер).

Памяць аб адным з вызваліцеляў Беларусі, таленавітым савецкім ваеначальніке, выкладчыке і кіраўніке адной з самых прэстыжных ваенных акадэміяў СССР А.А.Лосіку назаўсёды застаецца ў памяці беларускага народа.

Эмануіл Рыгоравіч Іофе, прафесар БДПУ імя М.Танка, доктар гістарычных навук

220005. Г.Мінск, пр.Незалежнасці, 39-90. Т.2-84-83-79 (х.).